

Facts and Figures

Kartläggning av den marintekniska näringen i Sverige

Rapport för 2017

December, 2019

Svenskt Marintekniskt Forum,
RISE Research Institutes of Sweden

Innehåll

Bakgrund och syfte	3
Genomförande	4
Definition och avgränsningar	4
Databassökning	5
Gallring och komplettering.....	5
Resultat	7
Andel av näringslivet	7
Företagens storlek.....	8
Företagens ålder.....	8
Regionala skillnader.....	9
Begränsningar i studien	11
Metod.....	11
Resultat.....	11
Förslag på fortsatt arbete	12

Bakgrund och syfte

Svenskt Marintekniskt Forum (SMTF) har sedan mer än tio år tillbaka arbetat aktivt med att främja utvecklingen av den svenska marintekniska industrin som består av utrustnings- och tjänsteleverantörer till olika delar av den marina sektorn - sjöfart, offshore, fritidsbåtar, fiske, försvar, etc. Sedan hösten 2017 är SMTF en del av forskningsinstitutet RISE Research Institutes of Sweden som med stark FoU och test- och demoverksamhet kan erbjuda svenska företag stöd i deras innovationsutveckling. RISE är värdorganisation för SMTFs medlemsnätverk som samlar omkring 90 företag och organisationer.

Ett viktigt uppdrag för SMTF är omvärldsbevakning, att ha kunskap om det som händer idag och att även försöka se trender åt vilket håll utvecklingen är på väg. Detta görs bland annat genom att genomföra och delta i konferenser, seminarier, workshops och liknande arrangemang. Under 2019 har Svenskt Marintekniskt Forum testat undersökningsmetod och genomfört en inledande samlad kartläggning av marinteknisk industri i Sverige med syfte att identifiera aktörerna inom branschen och tydligare kunna visa på branschens storlek, struktur och betydelse för svenskt näringsliv.

Rapporten presenterar kartläggningens genomförande och resultat i form av olika nyckeltal om den marintekniska branschen.

Genomförande

Kartläggningen har genomförts i olika steg enligt nedan för att identifiera företag med marinteknisk verksamhet.

- Definition av marinteknisk verksamhet
- Sökning ur företagsdatabas
- Bortgallring och komplettering av företag

Definition och avgränsningar

Inledningsvis har vi tittat på några tidigare studier som gjorts för att kartlägga den maritima näringen i stort. SCB genomförde under 2016 en studie på regeringens uppdrag att utveckla statistiken kring de maritima näringarna¹. SCB definierade fem olika delområden, däribland området Maritim teknik och produktion. Som SCB konstaterade så är det komplext att statistiskt definiera den maritima näringen. I tidigare arbeten, både nationellt och internationellt, har man använt sig av olika definitioner och avgränsningar. Även Vinnova och Västra Götalandsregionen har gjort liknande studier^{2 3}.

Vanligtvis utgår man från officiell ekonomisk statistik efter näringsgren. Indelningen görs enligt gällande Standard för svensk näringsgrensindelning 2007 (SNI 2007). För det marintekniska området som spänner över flera olika näringsgrenar behöver man komplettera med andra källor/sökmetoder för att få en mer heltäckande insamling av data.

För den här kartläggningen har vi utgått från fyra SNI-koder och i tillägg använt sökord för att söka ur bolags verksamhets- och ändamålsbeskrivning som företag anmält för registrering. Sökorden har valts utifrån vanligt förekommande ord i kända marintekniska företags verksamhetsbeskrivningar. Därefter har manuell gallring och komplettering från andra källor genomförts som beskrivs senare.

Vi har också valt att ha en nedre avgränsning på företagsstorlek. Studien inkluderar företag med minst en anställd och/eller minst 500 000 kronor i årsomsättning, alla bolagsformer.

SNI-koder (SNI 2007):

30.110 Byggande av fartyg och flytande materiel

30.120 Byggande av fritidsbåtar

33.150 Reparation och underhåll av fartyg och båtar

42.910 Vattenbyggnad

¹ SCB. (2017). Redovisning av regeringsuppdraget att utveckla statistiken kring de maritima näringarna.

² Hanning, A. (2013). Den svenska maritima näringen 2007-2011. VINNOVA Analys VA 2013:09.

³ Västra Götalandsregionen. (2018). Maritima sektorn i Västra Götaland 2007-2015.

Sökord ur verksamhets- och ändamålsbeskrivning:

bryggor, båt, båtar, båtbranschen, båtindustrin, fartyg, fartygskonstruktion, fartygsteknisk, fiske, fritidsbåt, fritidsbåtar, hamn, hamnar, hamnverksamhet, marin, marint, marina, marinor, marinindustrin, marinteknisk, maritim, maritima, offshore, rederi, shipping, sjöfart, skepp, stuveri, varv

Databassökning

Baserat på definitioner och avgränsningar beskrivna ovan har sökning genomförts ur databasen Retriever Affärsinformation.

Kartläggningen har hämtat data under hösten 2019. För denna rapport presenteras data för år 2017. Följande organisationsdata och nyckeltal relevant för detta arbete har hämtats.

- Företagsnamn
- Organisationsnummer
- Bolagsform
- Registreringsdatum
- SNI-koder och SNI-titlar
- Antal anställda 2017
- Omsättning 2017
- Nettoomsättning 2017
- Besöksadress - postort
- Postadress - postort
- Kommunsäte
- Länsäte
- Antal arbetsställen
- Verksamhet/Ändamålsbeskrivning

Gallring och komplettering

Ovanstående databassökning har resulterat i en bruttolista med drygt 4 800 företag⁴. En manuell genomgång har därefter gjorts för att gallra bort icke-relevanta företag som inte bedöms ha någon marinteknisk verksamhet samt företag som i huvudsak bedriver annan maritim näringsverksamhet såsom rederier, hamn- och logistikföretag samt turism och ren detaljhandelsverksamhet. Efter gallring har en nettolista erhållits med fokus på marinteknisk aktivitet.

⁴ Utan nedre avgränsning på anställda och omsättning erhålls över 12 000 träffar.

Avslutningsvis har kompletteringar skett med information från andra källor för att hitta ytterligare företag som databassökningen inte fått träff på. Kompletterande information har bland annat erhållits från SMTFs eget medlemsregister, tidigare studier, företagskontakter, besök på branschmässor såsom Donsö Shipping Meet och Skärgårdsredarnas leverantörmässa. Kompletteringarna utgör ca fem procent av det slutliga antalet företag som bedömts relevanta.

Processen med manuell gallring och komplettering har varit tidskrävande, men vid senare uppföljning behöver detta steg endast ske för de företag som eventuellt tillkommer jämfört med nuvarande bruttolista.

Resultat

Kartläggningen har identifierat 1180 företag med helt eller delvis marinteknisk verksamhet under 2017. Dessa har en sammanlagd nettoomsättning på ungefär 34,5 miljarder kronor och 11 300 anställda, inte medräknat omsättning och anställda för några av de största bolagen med en eller flera andra betydande verksamheter⁵.

Tabell 1: Branschnyckeltal

Antal företag	Antal anställda	Nettoomsättning
1 180	11 301	34 498

Data avser 2017. Omsättning i miljoner SEK.

Andel av näringslivet

Nettoomsättningen för den marintekniska näringen för 2017 är ca 34,5 miljarder kronor enligt denna studie. Det motsvarar ungefär 0,40 procent av det totala näringslivet exkl. finansiella tjänster⁶.

Nedan visas i tabell 2 nyckeltal för några andra branscher enligt statistik från SCB efter näringsgren. Den marintekniska näringen enligt resultatet ovan ligger ungefär på samma nivå som rederinäringen vad gäller omsättning medan man sysselsätter över tusen fler anställda. Man måste dock ta dessa jämförelser med viss försiktighet, då denna studie innefattar företag inom flera olika näringsgrenar och inte omfattar de allra minsta företagen.

Tabell 2: Nyckeltal för andra branscher efter näringsgren

Näringsgren (SNI 2007, 2-siffernivå)	Antal företag	Antal anställda	Nettoomsättning, mnkr
(03) Fiske och vattenbruk	1 671	830	2 673
(13) Textilindustri	2 061	4 384	8 690
(14) Beklädnadsindustri	1 995	1 046	2 466
(22) Gummi- och plastvaruindustri	1 496	18 867	50 443
(50) Rederier	1 213	10 104	34 759
(51) Flygbolag	313	4 799	29 107
(72) Forsknings- och utvecklingsinstitutioner	4 022	12 142	33 125
(92) Spel- och vadhållningsföretag	420	3 286	37 519

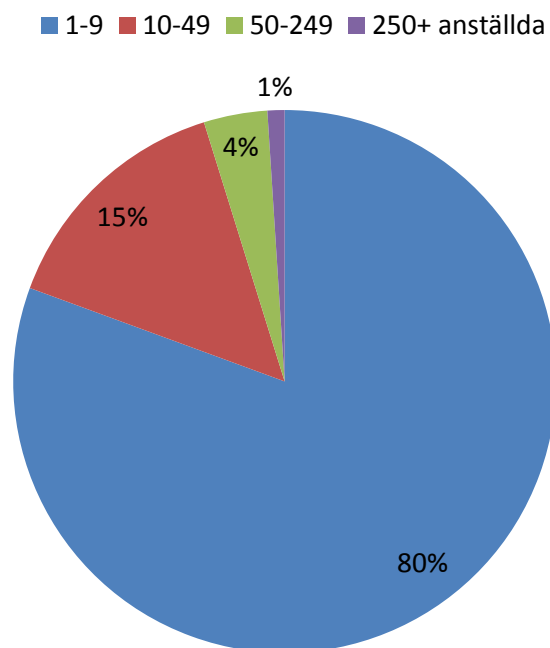
Källa: SCB, Statistikdatabasen (2019). Data avser år 2017.

⁵ Större bolag med över 100 anställda som bedömts ha stor del försäljning till andra segment än marina, har undantagits i den sammanlagda beräkningen av antal anställda och omsättning, om inte data för det marina segmentet har kunnat uppskattas. I nuläget gäller det 6 bolag med en total omsättning på över 47 miljarder kr.
⁶ SCB. (2019). Företagens ekonomi 2017.

Företagens storlek

Det stora flertalet av företagen i den marintekniska branschen är småföretag, i likhet med många andra branscher i Sverige. 80 procent av företagen i studien har färre än 10 anställda. Den procentandel av företagen med över 250 anställda motsvarar här 11 bolag, varav sex av dessa som är inkluderade i omsättningsstatistiken står för mer än 20 procent av den totala omsättningen redovisad i tabell 1 ovan.

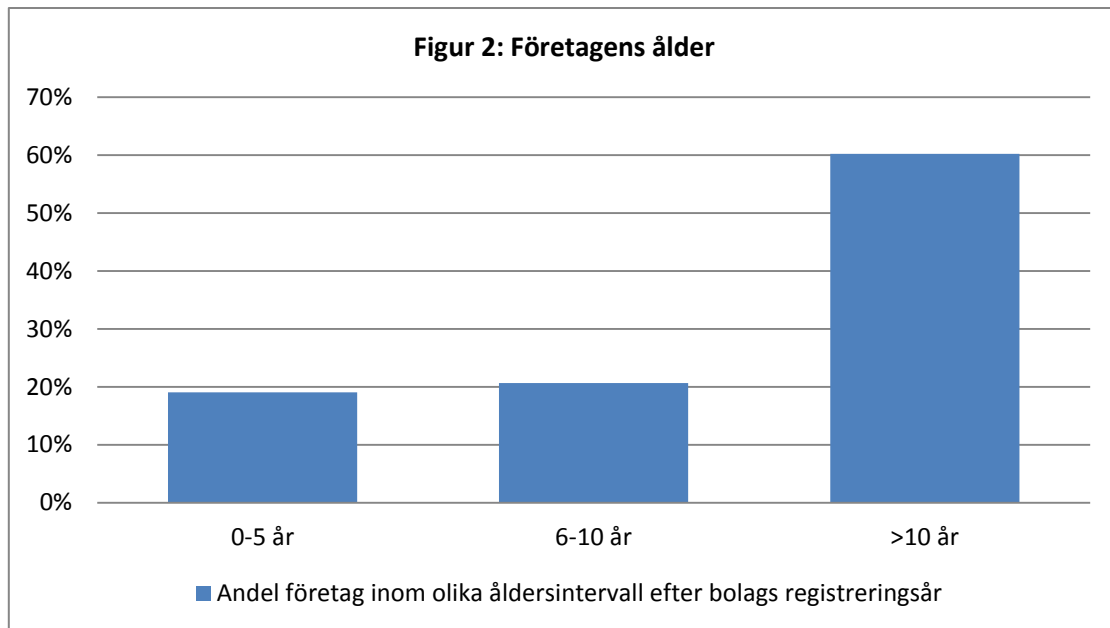
Figur 1: Storlek på företag

Data gäller företag i studien med uppgift om antal anställda 2017

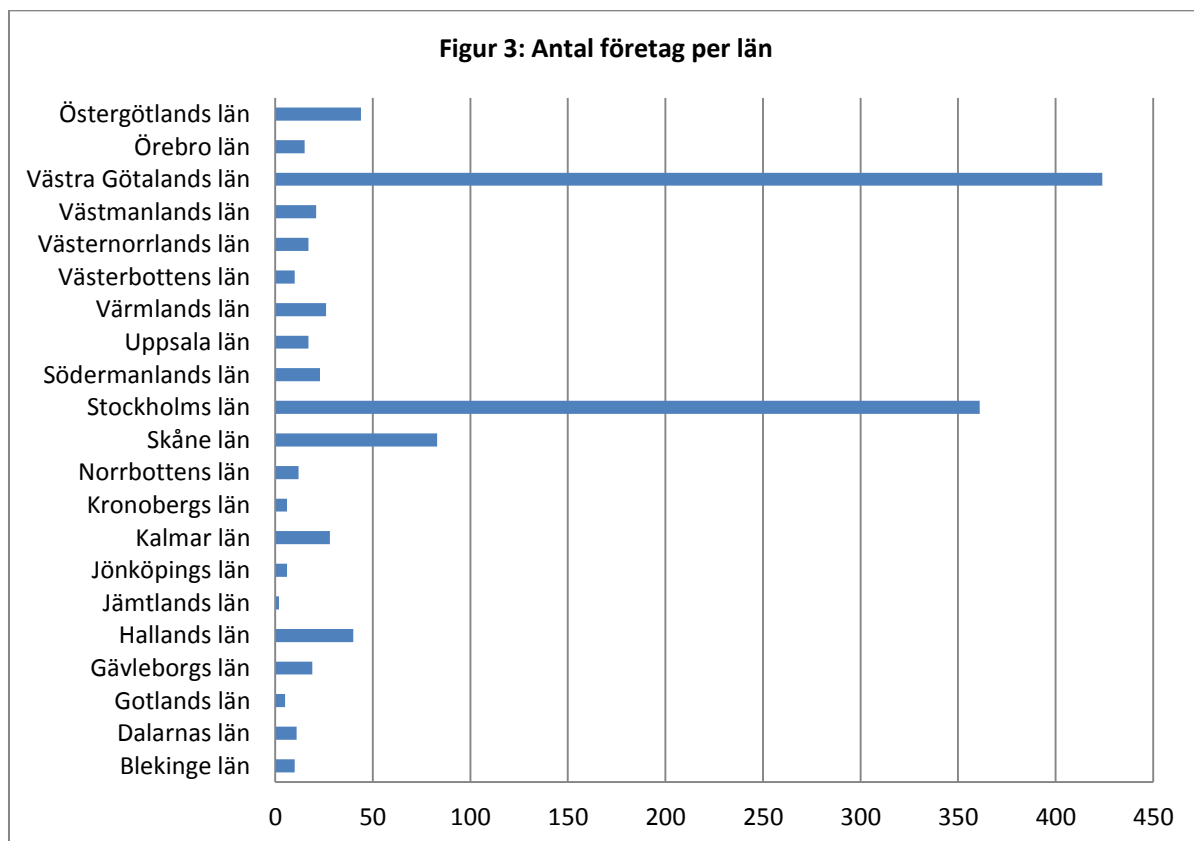
Företagens ålder

Flertalet företag i den marintekniska branschen är äldre än 10 år (2017), som figur 2 visar nedan. Sett till företagens ålder efter bolagens registreringsår var 2017 ungefär 60 procent etablerade före 2008, medan strax under en femtedel av bolagen var företag som inte varit verksamma längre än fem år. Inte oväntat är det fåmansbolag som dominerar bland de yngre företagen. Ungefär tre procent av alla företag som varit aktiva i fem år eller kortare tid har fler än nio anställda.

Regionala skillnader

De marintekniska företagen är lokaliserade över hela landet, men en majoritet har sitt säte i Västra Götalands län och Stockholms län, som figur 3 visar nedan. Dessa regioner följs sedan av Skåne, Östergötland och Hallands län.

Tabell 3 nedan visar även fördelning mellan länen vad gäller antal anställda och nettoomsättning. Där kan man se att Västra Götaland klart dominerar med 43 procent av sysselsättning och närmare hälften av omsättningen i branschen. Saab Kockums med säte i Malmö och andra lite större bolag i regionen bidrar till att Skåne har en något större andel av omsättningen än Stockholms län på tredje plats.

Omkring 80 procent av omsättning och sysselsättning genereras av de tre storstadsregionerna som också har starka kopplingar till sjöfart, båtliv och tidigare varvsindustri. Borttaget dessa tre regioner är det drygt 300 företag i övriga landet med sammanlagt över två tusen anställda och 6,4 miljarder kronor i omsättning.

Tabell 3: Antal företag, anställda och omsättning (tkr) per län 2017

Län*	Antal företag		Antal anställda		Nettoomsättning	
		Andel		Andel		Andel
Blekinge län	10	0,8%	152	1,3%	462 751	1,3%
Dalarnas län	11	0,9%	35	0,3%	104 800	0,3%
Gotlands län	5	0,4%	19	0,2%	31 931	0,1%
Gävleborgs län	19	1,6%	82	0,7%	143 003	0,4%
Hallands län	40	3,4%	263	2,3%	625 131	1,8%
Jämtlands län	2	0,2%	7	0,1%	9 571	0,0%
Jönköpings län	6	0,5%	64	0,6%	172 513	0,5%
Kalmar län	28	2,4%	206	1,8%	443 144	1,3%
Kronobergs län	6	0,5%	76	0,7%	165 871	0,5%
Norrbottnens län	12	1,0%	87	0,8%	399 646	1,2%
Skåne län	83	7,0%	2 378	21,0%	5 962 469	17,3%
Stockholms län	361	30,6%	1 886	16,7%	5 476 540	15,9%
Södermanlands län	23	1,9%	103	0,9%	265 666	0,8%
Uppsala län	17	1,4%	94	0,8%	193 579	0,6%
Värmlands län	26	2,2%	374	3,3%	1 604 062	4,6%
Västerbottens län	10	0,8%	70	0,6%	215 984	0,6%
Västernorrlands län	17	1,4%	91	0,8%	298 846	0,9%
Västmanlands län	21	1,8%	100	0,9%	198 575	0,6%
Västra Götalands län	424	35,9%	4 890	43,3%	16 671 761	48,3%
Örebro län	15	1,3%	106	0,9%	293 021	0,8%
Östergötlands län	44	3,7%	218	1,9%	759 450	2,2%
Hela landet	1180	100,0%	11 301	100,0%	34 498 313	100,0%

*Län avser bolags registrerade länsäte. Tar ej hänsyn till att bolag kan ha flera arbetsställen, i olika län. Uppgift om anställda och omsättning saknas för vissa bolag, varför det inte är exakt korrelation med antal företag för alla län.

Begränsningar i studien

Den marintekniska branschen är spretig och komplex att definiera då den spänner över många olika typer av verksamheter, och det är därför svårt att med tillgänglig statistik få ett klart och entydigt mått på branschens storlek. Denna kartläggning har haft som mål att fånga in det mesta av den marintekniska näringen inom de satta avgränsningarna, men det är oundvikligt att denna typ av studie har vissa brister.

Metod

Som beskrevs tidigare under avsnittet Genomförande, har vi utgått från ett antal näringsgrenskoder enligt SNI 2007 med koppling till marinteknisk produktion. Indelning efter näringsgren är generell utgångspunkten för ekonomisk statistik för olika näringar. Klassifikationen gör det möjligt att jämföra statistik över tid, men för vissa branschområden är det inte utan problem att använda SNI-koder. Indelningen kan vara ganska allmän och innehålla olika aktiviteter och det kan göra det svårt att identifiera relevanta företag. Företag kan vara verksamma inom flera olika näringsgrenar, och det är svårt att utröna hur mycket som är relevant och aktuell verksamhet bland registrerade aktiviteter. Företagets verksamhet kan ha förändrats utan att SNI-kod blivit uppdaterad.

För att komplettera SNI-koderna har vi i vår metod använt sökord ur företagets verksamhets- och ändamålsbeskrivning. Detta har gett en nödvändig utvidgning av vår sökning av relevanta företag, men också gett ett stort överskott av företag som ligger utanför den population som är intressant för denna kartläggning och som vi behövt gallra bort med manuellt arbete. Företagets verksamhetsbeskrivning som angetts vid registrering av verksamheten kan inte sällan vara ganska allmän och bred, och den kan också vara gammal och inte nödvändigtvis spegla dagens inriktning. I det manuella gallringsarbetet har vi även sökt på företagets hemsidor för mer information, men långt ifrån alla företag har hemsidor eller finns på sociala medier.

Resultat

För de identifierade bolagen med helt eller delvis marinteknisk verksamhet, har vi hämtat uppgifter om antal anställda och nettoomsättning som redovisats för det enskilda bolaget, inte eventuell koncernredovisning. Antal anställda och omsättning avser all verksamhet, och kan sålunda omfatta även annat än marinteknisk verksamhet. Den geografiska fördelningen som gjorts är knuten till det län där företaget har sitt säte, vilket inte alltid är där den egentliga verksamheten bedrivs. Större företag kan dessutom ha flera arbetsställen på olika platser i landet.

Som tidigare nämnts, genomförde Statistiska centralbyrån en studie 2016 på ett regeringsuppdrag att utveckla statistiken kring de maritima näringarna⁷. För området Maritim teknik och produktion identifierades 1784 företag för år 2014, motsvarande ca 25 % av den maritima näringen som helhet.

⁷ SCB. (2017). Redovisning av regeringsuppdraget att utveckla statistiken kring de maritima näringarna.

Det klart lägre antalet företag i vår studie kan, bortsett från att det är olika år, sannolikt förklaras av att vi i vår metod utöver andra skillnader haft en nedre avgränsning avseende antal anställda och omsättning (utan avgränsning erhålls 150 % fler träffar före gallring) samt genomfört en manuell bortgallring av företag som vi bedömt inte vara relevanta.

Å andra sidan redovisar vi klart högre siffror för antal anställda och omsättning⁸, vilket till viss del bör bero på att vi inte har möjlighet med våra data att begränsa företagens arbete till enbart marinteknisk verksamhet. Däremot har vi valt att inte medräkna de största bolagens siffror där vi inte har tillgång till segmentsspecifika data eller inte kunnat göra sådan uppskattning. Vi gör dock bedömningen att en del av ej medräknad omsättning från de största bolagen, som kan förmodas härröra från marinteknisk verksamhet, skulle i betydlig grad kompensera för eventuell övervärdering av resterande massa.

Förslag på fortsatt arbete

Kartläggningen har tagit fram grundläggande uppgifter om den marintekniska branschen. Eventuellt uppföljande undersökningar kommer ge en bild över hur branschen utvecklas över tid, då även historiska data skulle kunna läggas till för att se utvecklingen över en längre tidshorisont.

Kartläggning och analys föreslås dessutom utvidgas att också omfatta rederier och hamnar som utgör en viktig marknad för marintekniska företag. Sjötransportområdet är tämligen väldefinierat i näringsgrensindelningen och bedöms därför genom sökning på SNI-koder, ge en relevant bild av området.

Andra delar av intresse att titta närmare på är till exempel kategorisering av olika typer av verksamheter inom det marintekniska segmentet, lokala styrkeområden inom utvalda regioner, utrikeshandel av marintekniska varor samt småföretagens åldersstruktur och behov av generationsväxling.

⁸ SCB redovisar ungefär 15 miljarder kr i nettoomsättning 2014. För samma år redovisar aktiva bolag i vår lista närmare 26 miljarder kr exklusive större bolag (se fotnot 5).